

JUUBELID

HANS SARV – 80

Hans Sarv on sündinud Tartus matemaatikaprofessor Jaan Sarve pere viienda lapsena 27. juunil 1920. aastal. Siin lõpetas ta 1938. aastal Hugo Treffneri Gümnaasiumi ja alustas õpinguid Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna metsanduse osakonnas. Noore

mehe unistuseks oli omandada oskused maitsvate metsamarjade koduaias kasvatamiseks. Paraku katkesid aga õpingud kaitsevække kutsumise tõttu 1939. aasta juulis. Järgnes korraline ajateenistus Eesti kaitseväes ja 1940. aasta juunist Nõukogude Eesti relvajõududes. Alates 1940. a. septembrist jätkus Hansu teenistus punaväe ridades, käies läbi suure sõjatee. Velikije-Luki all sai ta ka haavata. Sõjameheranitsa vahetas Hans kooliranitsa vastu 1947. aasta jaanuaris. Algasid uuesti enam kui kuus aastat tagasi katkenud õpingud Tartu Ülikoolis. Tartu Riikliku Ülikooli lõpetas Hans Sarv 1950. aastal õpetatud agronoomi diplomiga. Et sõjajärgsetel aastatel vajati ülikooli kiiresti noori õppejõude, asus Hans Sarv assistendina tööle põllumajandusökonoomika ja organiseerimise erialal juba üliõpilaspäevil. Pedagoogi elukutsele jäigi ta truuks, jätkates tööd vanemõpetajana (1951... 1966) ja dotsendina (1966. aastast alates) Eesti Põllumajanduse Akadeemias. Aastail 1956...1959 vähenes Hans Sarve õppekoormus seoses teadustööle asumisega Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi ökonoomika osakonda. EPA-sse tagasi tulles tema viljakas pedagoogitöö jätkus.

Pikaajalise pedagoogilise tegevuse kestel on ta õpetanud paljusid õppeaineid, nagu põllumajanduse ökonoomikat, tootmise organiseerimist, rahvamajanduse planeerimist, majanduse tegevuse analüüsi (ka majandusgeograafiat Tartu Ülikoolis). Põhiaineks kujunes majandustegevuse analüüs. Peale loengute ja praktikumide andmise on H. Sarv juhendanud ligemale 200 diplomitööd. Kõrgetasemeline õppetöö eeldab püsivat teadustööd. Seda ta ka tegi. Hans Sarv kaitses kandidaadiväitekirja teemal "Maa ratsionaalse kasutamise võimalustest Kagu-Eestis". Hiljem jätkus teaduspraktiline koostöö Võru rajooni juhtidega, tõmmates kaasa ka teisi teadlasi (prof. E. Haller, dots. A. Sau). Hiljem on teadustöö jätkunud põllumajandusettevõtete käibevahendite efektiivse kasuta-

misega seotud probleemide lahendamiseks Eestis. Märkimist väärib uurimisalane huvi paljudes põllumajanduse ökonoomika eriküsimustes nagu loomade proteiini ja energiatarbe majanduslik tasakaalustatus, matemaatiliste meetodite kasutamine jooksvas planeerimises jne. Teadustegevusest on ta jätnud jälje paljudes kirjutistes, mille täpset arvu ei ole fikseeritud. Neid on ühtekokku üle 100. Esinemisi on olnud nii vabariiklikel kui ka rajatagustel konverentsidel ja seminaridel.

Peale ulatusliku õppe- ja teadustegevuse on Hans Sarv olnud ka aktiivne ühiskonnategelane ja edukas pereisa. Ta on koos abikaasa Veataga üles kasvatanud kolm poega, kes on tunnustatud teadlased eesti rahvakultuuri alal. Hans on kümnekordne vanaisa. Alati heatahtliku ja tasakaaluga ning optimistliku eluhoiakuga on juubilar Hans Sarv hinnatud nii oma peres kui ka sõprade ja endiste töökaaslaste seas. Praegu peab Hans pensionipõlve Võrumaa maakodus. Ajuti on teda näha ka Taaralinnas. Tema kaaslasteks on abikaasa, pojad, lapselapsed ja mesilased.

Pensionipõlves on peale kõige muu Hansu hobiks veesoonte otsimine nõiavitsaga, millest on kasu ka mesilaste pidamisel. Tema ettevõtmisel on algatatud mitmeid projekte seoses nõiavitsa kasutamise ja tema talumaal oleva eesti loodususe tseremooniapaiga maastiku uurimisel ja selle tutvustamiseks külastajaile. Tänavu suvel on tema maakodu juurde õppepraktikale oodata geograafia-üliõpilasi professor Ülo Manderi juhendamisel. Plaanis on veel koduloomade toitmise matemaatilise mudeli väljatöötamine ning metsamarjade kultiveerimine oma talumaadel.

Kallis Hans! Önnitleme sind juubeli puhul ja soovime sulle head nõiavitsa, jätkuvat reipust ning vahemaade katmist energiliste meeter-sammudega, mis on sulle nii omane. Samuti ka jätkuvat lauluindu ja head mesilasõnne.

L. Lilover

VILMA RAUDSEPP – 75

Kauaaegne lam-bakasvatuse õppejõud ja teadlane Vilma Raudsepp on sündinud 12. juunil 1925. aastal Tallinnas. Lugupeetud juubilar haridustee algas Tallinnas Anna Tõrvand-Tellmanni Inglise Kolledžis. Ta lõpetas Tallinna 5. Keskkooli 1944.

aastal, mille järel alustas õpinguid Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonnas. V. Raudsepp

lõpetas põllumajandusteaduskonna 1948. aastal õpetatud agronoomina. Seejärel töötas ta zootehnikuna ja loomakasvatuse õpetajana Harju ja Tartu rajoonis.

Eesti Põllumajanduse Akadeemias töötas V. Raudsepp 1954. aastast kuni 1986. aastani: põllumajandusloomade söötmise kateedri assistendina 1954...1959. a., eriloomakasvatuse kateedri aspirandina 1959...1962. a., samas kateedris zootehnikuna 1962...1966. a., assistendina 1966...1968. a., vanemõpetajana 1968...1970. a., dotsendi kohusetäitajana 1970...1973. a., dotsendina 1973...1986. a.

Vilma Raudsepa erialaks kujunes lambakasvatus. Nii kaitses ta 1965. a. põllumajandusteaduste kandidaadidissertatsiooni teemal "Eesti tamedapealiste lammaste liha- ja villajõudlus uttede erineval söötmisel" (juhendaja prof. Elmar Liik). Ligikaudu 80 teadus- ja populaarteaduslikku artiklit käsitlevad põhiliselt lambakasvatust. Teaduslike tööde põhisisuks on olnud lammaste liha- ja villajõudluse parandamise võimalused nende erineval söötmisel ja pidamisel; noorlammaste üleskasvatamise meetodite täiustamine, sealjuures soovitusel tallede lisasöötmiseks. Samuti on ta uurinud lammaste liinilise kuuluvuse ja kehaehituse mõju jõudlusele. Lisaks lambakasvatusele on juubilaril sulest ilmunud ka sigade ja lindude söötmise alaseid töid. V. Raudsepa koostatud on "Sea-, lamba- ja linnukasvatuse praktikum" (kaasautor E. Meisner, 1973), "Lambakasvatuse praktikum" (vene keeles, 1978), "Loomakasvatuse alused" (lambakasvatuse osa, 1979). Viimased lambakasvatuse alased tööd on seotud Eesti lambakasvatuse ajaloo ja need on avaldatud ajakirjades "Lammas ja Kits" ning "Maakodu".

V. Raudsepp õpetas lambakasvatuse kõrval põllumajandusloomade söötmist, eriloomakasvatust ning loomakasvatuse aluste kursust. Ta on olnud paljude lambakasvatuse ja ka seakasvatuse valdkonda kuuluvate diplomitööde juhendajaks.

Kakskümmend kaks aastat tegeles V. Raudsepp Eesti Põllumajanduse Akadeemias kultuuritöö edendamise ja juhtides EPA ametiühingukomitee kultuurikomisjoni.

V. Raudsepp on aidanud kaasa lambakasvatuse arengule Eestis. Ta kuulus Eesti liha-villalammaste tõuaretuse nõukogusse. Alates Eesti Lambakasvatajate Seltsi (ELaS) taasloomisest on olnud seltsi liige ning alates 1995. a. ELaS-i au-liige. Suure vastutustundega on Vilma Raudsepp töötanud Eesti Lambakasvatajate Seltsi revisjonikomisjoni esinajana 1997. aastast kuni 2000. aastani.

Akadeemilisse Põllumajanduse Seltsi kuulub V. Raudsepp alates selle taasasutamisest.

Pensionipõlves on Vilma Raudsepp koos abikaasa Ludvig Raudsepaga asunud elama abikaasa isatallu Haanjamaal Lõvaskil, kuhu on pikkade aastate vältel rajatud huvitav dendropark ning kus

võib suviti supelda isiklikus väikejärves. Vilma ja Ludvig Raudsepp on üles kasvatanud 3 last, kellest vanim – poeg Peeter – on maamõõtja, vanem tütar Tiitu programmeerija ja noorem tütar Liina EUROinspektor Paides. Lõvaskil võib kohata Vilma ja Ludvig Raudsepa seitset lapselast või ka ühte lapselapselast.

Soovime Vilma Raudsepale palju õnne ja head tervist edaspidiseks.

Õpilaste, kolleegide ja lambakasvatajate nimel

P. Piirsalu

HANNO KÜBAR – 70

10. märtsil jõudis oma elutee tähelepanuväärse 70. vers-
tapostini lugupeetud
emeritprofessor,
veterinaarmeditsiini
teadusdoktor Hanno
Kübar.

Nii nagu meie rahval ikka kombeks on olnud, peatutakse sellisel puhul veidi, tõmmatakse hinge, heidetakse pilk tuldud teele ja rühitakse, kuid jõudu ja jaksu, ikka edasi.

Selleks, et saada ülevaadet professor Hanno Kübara viljakast teadlase- ja pedagoogitööst, tuleb alustada veidi kaugemalt – looduskaunilt Võrumaal, Viluste koolimajast, kus õpetajaproua Hilda ja tema üliõpilasest abikaasa Viktor Kübara sõbralikus peres sündis 10. märtsil kena poisslaps, kellele pandi nimeks Hanno.

Kiiresti mööduvad esimesed eluaastad. Kaunil Võrumaal alustab Hanno ka oma kooliteed. Suured vapustused ja sõja elab pere õnnelikult üle ja 1948. a. lõpetab noor mees keskkooli, aga selle juba Lihulas, sest vahepeal on tema agronoomist isast saanud Lihula lähedal asuva Oidrema katsepunkti juhataja.

Elukutsevalik ei ole looduslähedasele maa-
poisile eriliseks probleemiks – talle meeldib tollase TRÜ loomaarstiteaduskond, mille tubli ja korralik õppija lõpetab *cum laude* 1953. a. suvel. Siin märkab püüdlikku Hannot ka legendaarse Julius Tehveri terav pilk. Professori ettepanekul saab Hanno Kübarast statsionaarne aspirant koduloomade histoloogia erialal. Nõudliku professori karmivõitu käe ja pilgu all valmib töökal ja kohusetundlikul aspirandil õigeaegselt ka kodulindude munajuha mikrostruktuuri käsitlev kandidaaditöö, mis saab edukalt kaitsstud 1957. a. See on noorel

mehel töö- ja askeldusterohke aeg. 1955. a. abielu ta agronoomineiu Tiina Liiniga.

1960. a. sünnib poeg Harri ja 1964. a. tütar Kai. Isa abiga rajatakse oma kodu. Kuid nii nagu seda akadeemilises peres ikka ette tuleb, ei leia noor ja teotahteline mees erialal kohe täit rakendust – pole töökohta. Kuid visadus aitab Hannot siingi, tema töökus ja teotahe võidavad lõpuks kõik takistused.

Hanno Kübar alustab assistendina, töötab siis mõned aastad vanemõpetajana ja seejärel palju aastaid dotsendina tollaegses EPA veterinaar-teaduskonna anatoomia ja histoloogia kateedris. Lisaks veel töö 1977...1980. a. veterinaar-teaduskonna dekaanina ja kohakaasluse korras TÜ histoloogia kateedris.

Kõige selle kõrvalt saab 1984. a. Moskva Veterinaarakadeemia juures kaitstud lehma ja emise endomeetriumi histostrukturi käsitlev doktoritöö. Hanno Kübar on esimene, kes hakkab Eestis lehmade krooniliste endometriitide diagnoosimisel kasutama biopsiat. Igati aktuaalne ja korralik doktoritöö oleks saanud kaitstud juba mõned aastad varemgi, kuid ausale ja sirgjoonelisele Hannole olid vastuvõetamatud mõned tollaegse kaitsmisprotseduuri eelkäigud. Ausus ja sirgjoonelisus ei olnud ka tollal lühimaks teeks kahe punkti vahel! Oli kuidas oli, kuid *finis coronat opus* ja 1984. a. valitakse vastne veterinaariadoktor professoriks.

Professor Hanno Kübara kitsamaks erialaks on koduloomade histoloogia. Histoloogiat on juubilar õpetanud nii tulevastele loomaarstidele kui ka arstidele, lisaks veel ka loomakasvatajatele. Ta on osalenud ka mitme eestikeelse õpperaamatu koostamisel. Trükkis on ilmunud üle 70 erialase teadustöö.

Selline oleks väga lühidalt kokku võetult ka lugupeetava juubilar *curriculum vitae*.

Võib julgesti öelda, et professori elutee on kulgenud enamasti ikka ülesmäge. Seda teed on ta ikka astunud mõõdukalt ja mõõdetud sammul. Väikesed tõusud ja mõõnad sellel, varsti juba ligi 50 a. kestval õppejõu- ja teadlaseteel on arusaadavad.

Olles olnud üle 30 aasta tema teekaaslaseks, on allakirjutanul ikka olnud põhjust imetleda professor Hanno Kübara töökust, ausust ja omapärast jonnakavõitu sirgjoonelisust. Jala tahapanija, kõverate kõnede ja varjatud võtete kasutaja pole ta kunagi olnud. Sügavalt inimlik ja kergesti haavatav oma krobetavõitu koore all, on ta alati olnud kollegiaalne, aus ja kaastundlik teiste inimeste nõrkuste ja hädade suhtes. Nii nagu tema aja eesti inimesele omane, on ta ikka olnud tubli tööürgaja ja nurisemata vankrit vedanud – kõik pakutud ametid, sageli ka üsna ebameeldivad on ta vaikselt vastu võtnud ja täitnud.

Iseloomult vaoshoitud ja tasakaalukas, ei ole ta oma emotsioone kunagi kellelegi püüdnud demonstreerida. Ta on jäänud oma hingelt ikka

loodust armastavaks lihtsakoeliseks maapoisiks, kes püüab ikka ja jälle viibida looduse rüpes. Eriti tõmbavad teda kalaveed: talvel Peipsi jäised ja lumised lagedad, suvel varjulised jõesopid.

Loodus soojendab silmade kaudu südant ja puhastab hinge! Rahuldust on pakkunud ka rooside kasvatamine koduaias. Võib julgesti väita, et iga-sugune maaga seotud töö on juubilarile armas.

Ka muusika suhtes pole juubilar olnud ükskõikne. Eriti meeldis talle laulmine meesansamblikes. Kärarikas seltskond ja koosolekute sõnamulin professorit ei paelu. Heast ninaesisest ja pitsikesest korralikust veinist on juubilar seevastu alati lugu pidanud. Viinakurat ja suitsuvaimud pole teda aga kunagi kambameheks meelitada suutnud.

Juubilar armastab rohkem omaette olla. Asju ajab ta tasa ja targu, ettevaatlikult. Aga kui vaja, oskab ja suudab oma asja eest ka seista. Konfliktide püüab vältida, mis, arvestades tema mõnevõrra flegmaatiliselt iseloomu, tavaliselt ka õnnestub. Juhtides pikka aega endist EPA anatoomia ja histoloogia kateedrit, laabus tal koostöö kolleegidega päris kenasti.

Juubilar on Eesti Loomaarstide Seltsi kohusetundlik ja aktiivne liige. 1990. a. sügisel astus ta nooremate kolleegide kutsel korp. *Fraternitas Tartuensis*'esse, mille vilistlaskogu tegevusest ta ka jõudumööda osa võtab.

Inimese, eriti aga põllumehe elu võib võrrelda aastaegade vahelduse vir-varriga. Nii kevadise orase erk roheline kui ka südasuvine peadloova rukkipõllu tolmjas sina on hingele armsad ja silmale kenad vaadata. Kuid ei ole vist põllumehele armsamat varasügisese viljapõllu kuldsest voogamisest.

Ka hariduspõllul külvatakse ja küntakse. Ka sellel põllul haljendab oras ja kõrs sub vili. Ja nagu põllumees vaatab heldinult teradest pungil viljapäid, mis tulevikus veelgi rikkalikumaid külve töötavad, nii vaatab ka hariduspõllu harija oma põllul valminud vilju. Üle 40 aasta on sellel põllul kündja ja külvajana astunud ka meie lugupeetud juubilar emeriitprofessor Hanno Kübar. Ta on näinud ka küpsemas toredat ja tuumakat saaki – sadu noori haritud loomaarste, arste ja loomakasvatajaid.

Ilusad on inimese elus nii varajane nooruskevad, uimastav-hullutav, õite- ja armurikas suvealgus, hoole- ja askeldusterikas, veidi rammestav südasuvi, kuid kordaläinud elu saagirikas varasügis on vast neist kõige kenam. Veel on kõrge sinine taevast soojalt paitav tuul kannab endas rikkalikust saagist pakatavate aegade ja põldude lõhnu.

70 eluaastat ongi vast see tore varasügisene aeg, mil tubli põllumees võib rahulolevalt nautida oma tubli töö valminud vilju. Ka professor Hanno Kübaral on küpsenud tore ja tuumakas saak, mida ei tule häbeneda. Veel jätkub jõudu ja tahet tegutsemiseks!

Jääb loota, et tulevik pakub lugupeetud emeriitprofessorile ja veterinaarmeditsiini teadusdoktorile võimaluse ka kõike planeeritud realiseerida!

Selleks aga, et soovidest saaksid peatsed teod, soovime lugupeetud juubilarile eelkõige tugevat tervist, teravat silma ja kindlat kätt ja õnne ning veel kord õnne kõikideks edaspidisteks ettevõtmisteks!

Õpilaste ja kolleegide nimel

T. Suuroja

ARVO TÕNISSOO – 60

27. aprillil sai 60-aastaseks teadlane ja praktik, praegune Taimse Materjali Kontrolli Keskuse Saku katsepunkti juhataja, põllumajanduskandidaat Arvo Tõnissoo. Rakveres sündinud Mulgimaa poiss sai alghariduse Halliste 7-kl. Koolis. Põllumajandust

asus ta õppima 1955. a. Kehtnas Kolhoosiesimeeste Ettevalmistamise Põllumajanduskoolis ja seejärel Eesti Põllumajanduse Akadeemia Agronoomiateaduskonnas. Pärast akadeemia lõpetamist 1964. a. õppis Arvo Tõnissoo aastatel 1968...1971 aspirantuuris. Professor E. Halleri juhendamisel valminud kandidaaditöö "Kevadise mullaharimise aja ja viisi mõju odrasaagile erinevatel külviaegadel" kaitses ta 1975. a.

Oma põllumehetööd alustas Arvo Tõnissoo juba 1958. a. Penuja sovhoosis põllundusbrigadirina. Pärast kõrgkooli lõpetamist sai temast Halliste sovhoosi osakonnajuhataja, hiljem juba peaaugronoom ja asedirektor. Seoses teadustööga oli ta aastatel 1971...1973 EPA maaviljeluse kateedri assistent. 1973. a. sai temast ELVI Tori nädissovhoosi peaaugronoom.

Alates 1977. aastast töötas Arvo Tõnissoo Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudis Saku katsejaama juhatajana, seejärel tera- ja kaunviljakasvatuse osakonnas mitmesugustel juhtivatel kohtadel. Juhtimistöökõrval jätkus teadustöö külvielse mullaharimise, seemnete töötlemise ja teraviljade sortidele sobiva agrotehnika uurimise alal.

Pingsa organisatsioonilise ja teadustöö kõrvalt on ta juhendanud üliõpilaste diplomitöid, olnud oponentideks dissertantidele ning juhtinud EPA Agronoomiateaduskonnas Riikliku Eksami komisjoni tööd.

Alates 1994. aastast töötab Arvo Tõnissoo endise Riigi Seemne ja Sordikatse Inspektsiooni süsteemis ja tegeleb teravilja sordivõrdluskatsetega. Ta on igal töökohal olnud väga täpne ja nõudlik nii enese kui oma alluvate suhtes. Juba üliõpilaspõlves olid tema konspektid väga eeskujulikud ja teda valiti ka kursusevanemaks.

Ühiskondlikult tegeles Arvo Tõnissoo rida aastaid noorte liiklusinspektorite juhendamise ja Saku Keskkoolis ja Harju koondvõistkonna ettevalmistamisega ning võistlustel saavutati auhinnalisi kohti.

Juubilar on koos abikaasa Anuga üles kasvatatud kolm tublit poega, kes on kõrgema haridusega insenerid. Oma kätega on ta rajanud Sakku suvekodu, kus sageli veedavad aega ka nende viis lapselast.

Palju õnne, tervist ja tööindu veel paljudeks aastateks!

E. Vesik

VÄINO TAMM – 60

Väino Tamm on sündinud 2. mail 1940. a. Tahkuranna vallas. Pärast vajaliku eelhariduse omandamist asus Väino Tamm 1960. aastal õppima tolleaegsesse Eesti Põllumajanduse Akadeemia metsanduse ja maaparanduse teaduskonda maaparanduse erialale

ning lõpetas selle 1965. aastal.

Juba üliõpilasena võeti Väino Tamm tööle maaparanduse kateedrisse vanemlaborandi ametikohale. Oma akadeemilise karjääri vältel on ta läbinud kõik ametikohad kuni tänase EPMÜ professori ja veemajanduse instituudi juhatajani.

Pedagoogina on Väino Tamm õpetanud maaparanduse niisutuse osa, hüdroloogiat, hüdromeetriat ja hüdrotehnilisi ehitisi, on juhendanud magistri- ja doktoritöid. Teadusliku uurimistöö põhisuunaks on juubilaril hüdroloogilised probleemid ja nende lahendamine veebilansi mudelitega, mille rakenduslikuks väljundiks on Eesti niisutusüsteemide projekteerimise ja katastrirežiimi määramine teaduslikult põhjendatud alused. Selles valdkonnas on Väino Tamm 1975. a. edukalt kaitsnud oma kandidaadidissertatsiooni, avaldanud hulgaliselt artikleid, olnud kaasautoriks õpikutele "Põllumajanduskultuuride vihmutus" (Tallinn, 1973), "Maaparandus" (Tallinn, 1982)

ning koostanud õpiku “Vesiehitised” (Tartu, 1999).

Uurimistööde teaduslik tase on leidnud rahvusvahelist tunnustust ja seetõttu on Väino Tamm UNESCO rahvusvahelise hüdroloogiaprogrammi Eesti rahvuskomitee liige. Samuti on juubilar olnud üheks põhiautoriks FAO poolt korraldatud erialastrateegia (*Sustainable Water Management Strategies for the Land Drainage and Irrigation Sector, Estonia, Rome, 1998*) väljatöötamisel. Neid

põhimõtteid kaitseb Väino Tamm Eesti Veeühingu ja Eesti Maaparandajate Seltsi juhatuse liikmena ning Eesti Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liikmena.

Soovime juubilarile õnne ning edu kõikides ettevõtmistes!

K. Alekand